

Posudek na doktorskou disertaci

Mgr. Stanislava Lhoty

na téma

**"Ecology of free-ranging aye-ayes (*Daubentonia madagascariensis*) in
Madagascar in relation to morphological specializations"**

Mgr. Stanislav Lhota se u nás na oddělení objevil tak dávno, že si nejsem jist, jestli to bylo v roce 1994 nebo ještě dříve. Přišel s tím, že hledá školitele na primatologické téma, protože na Přírodovědecké fakultě v Praze by jinak musel dělat diplomovou práci na myších nebo na ptácích. Ujal jsem se ho, protože již tehdy jsem se řídil názorem, že školitel má učit studenta řemeslo vědecké práce a není tudíž až tak důležité, zda sám o primatologii vůbec něco ví. Protože znám Standu tak dlouho, nemohu se ubránit, abych nepsal tento posudek v určitém osobním tónu.

Standu tehdy předcházela pověst výjimečného studenta, který na střední škole vyhrával hladce národní biologické olympiády a zúčastnil se dvakrát mezinárodní evropské olympiády. Tam jednou zvítězil a jednou byl druhý. Od samého začátku projevoval hluboký zájem o primatologii a celkem nemám pochyb, že v tomto oboru již dnes nemá u nás srovnatelnou konkurenci. Tomuto zájmu, jak se posléze ukázalo, podřizoval všechno, a to i na úkor vlastního zdraví, soukromého života apod. Myslím, že nyní, když vede své vlastní studenty, nevyhází z údivu, když se neseťká s totožným přístupem u všech, které zláká ke spolupráci.

Považuji tak trochu za své pedagogické selhání skutečnost, že Standa v této době nemá nějakých pět, deset vyšších publikací, ačkoliv na to má dostatek údajů a nepochybně i znalostí a schopností. Ono to s ním ale nebylo nijak lehké. Jeho neposedný duch ho nutil cestovat stále více po celém světě, sbírat nová a nová data, počínaje sociobiologickými tématy a popisnou etologií konče, aby před dokončením zpracování výsledků podlehl nějakému dalšímu skvělému projektu a nezadržitelně vymizel tu do Indie, tu na Madagaskar, tu na Borneo, mezitím třeba do Nepálu nebo Číny apod. Vždycky, když se z takové cesty vrátil, byl plný čerstvých oslnivých zážitků a vždy usoudil, že v zájmu „hladkého průběhu jeho doktorského řízení“ bude nejlepší, když zpracuje právě ta poslední data a teprve pak, v klidu, se vrátí k těm datům starším. Dost jsem tím trpěl, ale Standa měl jednak spoustu v té

chvíli přesvědčivých argumentů, jednak vždy nakonec před dokončením toho „hladkého průběhu“ kamsi fyzicky zmizel, aby se ozval z druhého konce světa. Většinou jsem to věděl předem, ale byly i takové okamžiky, kdy mě to poněkud překvapilo. K většině cest tohoto i jiného druhu jsem psával Standovi různá dobrozdání typu „letter of support“. Standa je velký pragmatik a improvizátor, a tak se mu občas stalo, že neplýtval příliš časem sdělováním „nadbytečných“ informací, když třeba nebylo mé asistence bezprostředně třeba. A tak jsem byl někdy postaven před skutečnost, že se Standa právě nachází „v tom Nepálu“, nebo „v té Číně“ apod. (Myslím, že mu tento způsob jednání trochu škodí i v „civilním“ životě.) Musím ovšem přiznat, že jsem podobné (a přečetné jiné) výstřelky Standovi dlouho toleroval, protože jsem dávno pochopil, že realizaci svých odborných plánů podřizuje vše a pak mu někdy nezbyvá už čas nebo soustředění na „detaily“. Pochopil jsem to z mnoha svých osobních zkušeností, kdy jsem ve prospěch Standových plánů zkoušel intervenovat například na Indické ambasádě v Praze, na různých našich ministerstvech, nebo třeba telefonicky na policejní stanici kdesi v útrobách Indie. Atd. Nebo když jsem zjistil, jak se mnohá realizace jeho odborných plánů podepisuje pobytem v nehostinných podmínkách na jeho zdraví. První léta vyrážel Standa na své cesty většinou sám, nebo alespoň část pobytu býval sám. Když se při nějakém dlouhodobém pobytu odmlčel v komunikaci, vždycky jsem trnul, co je toho příčinou. Opakované malárie a podobné záležitosti byly dost časté. Dodnes mám před očima jeho vzezření, když se vracel ze své nejdělsí cesty do Indie. Po dvou a půl letech dorazil uprostřed zimy z letiště rovnou do Uhříněvsi a kráčel závějí sněhu ve vietnamkách, vyhublý, hladový, přestože opálený, s očima žhnoucíma horečkou. Trvalo pak několik měsíců, než ho dali lékaři dohromady...

Naše spolupráce se Standou začala v dobách před rozšířením e-mailu. Komunikace tehdy byla proto závislá na dopisech. Když byl na prvním pobytu v Indii, dostal jsem od něj řadu dopisů, z nichž ten nejdělsí měl asi 110 stran rukou psaného textu na papírech vytržených z poznámkového bloku. Příznačné bylo, že o tom, jak se Standa má, byl první krátký odstaveček. Všechno ostatní byla „věda“ – popisoval, co napozoroval, jak by to interpretoval, co by za tím mohlo být apod. Tohoto zaujetí jsem si vždy u Standy velmi cenil a cením dodnes.

Od doby, kdy k nám na oddělení přišel, učinil Standa zejména ve svém osobnostním vývoji velký skok kupředu. Má poměrně vzácnou vlastnost umět naslouchat diskuzi a případně i kritice, i když třeba nesouhlasí, a poučit se z toho. Na jeho současné, konečně

propuknuvší publikační aktivitě, se projevuje zatím ještě jistá dávka nedostatku zkušenosti s recenzním řízením v impaktovaných časopisech. Zejména by potřeboval zestručnit své texty. Věřím však, že až se vrátí z nadcházejícího zachraňování světa na Borneu, vrátí se také ke svým starším datům a vyprodukuje celou sérii podstatných publikací, zejména ze svých několika expedic do Indie. Tím, doufám a věřím, doplní svá jinak poměrně četná vystoupení na různých mezinárodních konferencích.

Kritické připomínky k předložené disertační práci ponechám oponentům. Za sebe mohu s plnou odpovědností prohlásit, že považuji Mgr. Stanislava Lhotu za vyzrálou vědeckou osobnost a proto

doporučuji

disertaci k úspěšné obhajobě.

V Praze, dne 16. října 2007

Prof. Ing. Luděk Bartoš, DrSc.